

Et bærekraftig og tilgjengelig friluftsliv for alle

DNT viser til Granavolden-plattformen og regjeringens mål om å «legge til rette for en bærekraftig bevaring av landets sterke tradisjoner for jakt, fiske og friluftsliv med utgangspunkt i allemannsretten til fri ferdsel i utmark». Vi viser også til handlingsplanen for friluftsliv der det står at «Regjeringen ønsker å bidra til at enda flere utøver friluftsliv, og får oppleve friluftsliv som en kilde til bedre helse og høyere livskvalitet.»

Friluftsliv er den formen for fysisk aktivitet som flest nordmenn driver med, og den formen for fysisk aktivitet som har minst sosiale forskjeller i deltakelse (Breivik, 2017). Friluftsliv bidrar til å styrke både fysisk og psykisk helse, og har allerede i dag et stort folkehelsebidrag. DNT opplever at det er en økende interesse for friluftsliv og naturopplevelser. Vårt medlemstall, deltakelse på aktiviteter og innsats fra frivillige øker for hvert år. Dersom myndighetene legger til rette for at DNT og andre frivillige organisasjoner kan øke sin innsats fremover er imidlertid folkehelsepotensialet enda større.

For å legge til rette for at kommende generasjoner skal ha de samme mulighetene til gode naturopplevelser som oss, må også innsatsen for å ta vare på naturen trappes opp.

Nedenfor presenterer vi DNTs innspill til hvordan regjeringen kan bidra til å øke friluftslivsaktiviteten og styrke friluftslivets naturgrunnlag i statsbudsjettet for 2021.

DNTs hovedprioriteringer

Tilskudd til UT.no som felles nasjonal turportal: Det etableres et nytt tilskudd på Klima- og miljødepartementets budsjett på 3 mill. kroner for å bidra til en grunnfinansiering av UT.no som nasjonal turportal.

Nasjonal stisatsing: Tilskuddet til friluftslivets ferdselsårer økes med 4 mill. til totalt 10 mill. kroner, for å bidra til en helhetlig stisatsing i et samarbeid mellom det offentlige, friluftsrådene og frivilligheten.

Regionale planer for fjellområdene: En utvidelse av tilskuddet til kunnskapsbaserte forvaltningsplaner for fjellområdene som gir Fylkeskommuner / regioner som har fjellområder med et stort utbyggingspress økonomisk støtte til å utarbeide regionale planer.

Økt tilskudd til friluftslivsaktiviteter og styrking av frivillighetens rammevilkår: Tilskuddene til friluftslivsaktiviteter økes med 20 millioner til om lag 72,5 mill. kroner, for å bidra til at DNT og andre kan organisere tilbud som får flere i aktivitet.

Grønn Tur: DNT har tatt initiativ til det nasjonale programmet Grønn Tur som er en 10-årig satsning (2017-2027) for å styrke Norges posisjon innen bærekraftig friluftsliv og reiseliv. Grønn

tur har som mål å utvikle et helhetlig og «sømløst» nett av bærekraftige reise- og turmuligheter, innkvartering, transporttilbud, utstyr og informasjon for reiser i Norge. For å utvikle pilotprosjekter bestående av helhetlige og bærekraftige «reise- og friluftslivspakker» og innhente mer kunnskap om hva som skal til for at flere velger miljøvennlig ferie i Norge fremfor flyreiser til fjerne strøk, foreslår DNT at det settes av 1 million kroner årlig til Grønn Tur de neste fem årene.

Våre forslag beskrives nærmere nedenfor.

DNTs forslag til statsbudsjettet for 2021

Klima- og miljødepartementets budsjett

Felles nasjonal turportal – UT.no

Med 12 000 turforslag, 1 200 hytter som er åpne for alle, 20 000 kilometer merkede ruter og digitalt turkart er UT.no hele Norges turplanlegger. UT.no har en unik posisjon og kjennskap blant norske turgåere, men potensialet for å nå enda flere er stort. I friluftslivsmeldingen skriver regjeringen at den vil «bidra til videre utvikling av digitale løsninger som virkemidler i friluftslivsarbeidet». Lett tilgjengelig turinformasjon senker terskelen for å komme seg ut, særlig for de med lite turerfaring. Skal man nå bredt ut til befolkningen i dag, ikke minst til yngre grupper, er digitale kommunikasjonskanaler stadig viktigere.

Ved å drive UT.no gir DNT, sammen med Statskog og Friluftsrådernes landsforbund, et viktig samfunnsbidrag. Dette arbeidet krever kostnader til utvikling, drift og vedlikehold. Dersom tjenesten skal bli brukt må vi også holde tritt med den teknologiske utviklingen. Med statlig støtte kan myndighetene være med på å sikre en felles nasjonal turportal med gratis og lett tilgjengelig informasjon, som vil åpne friluftslivet for flere, bidra til økt aktivitet, bedre folkehelse og sikker ferdsel i fjellet og naturen. Statlig støtte kan også gi rom for ytterligere forbedringer, for eksempel ved å integrere mer sikkerhetsinformasjon og innarbeide både vernestatus og hvilke regler som gjelder for ferdsel i ulike områder.

- *For å styrke og videreutvikle tilbudet på UT.no som en nasjonal turportal foreslår DNT at det etableres et nytt tilskudd på 3 mill. kroner til UT.no.*

Ytterligere styrking av den nasjonale stisatsingen

Det ble i 2019 igangsatt et femårig prosjekt i Miljødirektoratet med formål å fremme planlegging, opparbeiding, skilting og merking av sammenhengende nettverk av turstier i kommunene. Dette fremgikk av regjeringens handlingsplan for friluftsliv, og ble fulgt opp i statsbudsjettet for 2019 med en bevilgning på 4 mill. kroner i 2019. Bevilgningen ble økt til 6 mill. kroner i statsbudsjettet for 2020. Skal det bli fart i arbeidet med kartlegging og tilrettelegging av flere turstier og ro- og padleleder i Norge kreves det imidlertid en større samordnet innsats fra myndigheter, friluftsråd og frivillighet. Vi forutsetter at en nasjonal stisatsing, i tillegg til å stimulere til kommunale planer for friluftslivets ferdselsårer, bør støtte opp om en mer helhetlig satsing på friluftslivets ferdselsårer i Norge. Dette innebærer satsing

på regionale sti- og løypeplaner, den frivillige innsatsen for merking og skilting, registrering av stier og turruter i det offisielle kartgrunnlaget, og opplæring og formidling av den nasjonale standarden for tilrettelegging og synliggjøring av turruter gjennom Merkehandboka. Vi må også forutsette at alle fylker søker tilskudd og blir med på denne nasjonale satsingen fra 2020. Dette vil kreve økte ressurser.

- *DNT foreslår at tilskuddet til friluftslivets ferdselsårer over kap 1420, post 78 økes med 4 millioner til totalt 10 millioner kroner i 2021.*

Styrking av arbeidet med regionale planer for fjellområdene

Hyttebygging i fjellet fører mange steder til en bit- for bit-nedbygging av fjellområder som er viktige både for friluftsliv og biologisk mangfold. DNT merker seg at regjeringen i budsjettet for 2020 satte av midler for å få mer kunnskap om omfang og prognoser for bygging av fritidsboliger i og over skoggrensen i fjellområder med stort utbyggingspress. Dette er positivt, og vil kunne bidra til en bedre og mer helhetlig forvaltning. DNT anbefaler imidlertid at regjeringen videreutvikler denne satsingen. Fylkeskommuner / regioner som har fjellområder med et stort utbyggingspress må stimuleres og få økonomisk støtte til å utarbeide regionale planer, som skal bidra til å ivareta større, sammenhengende naturområder av hensyn til friluftsliv, samt ivareta landskapskvaliteter og naturmangfold.

- *DNT foreslår et tilskudd på 4 millioner kroner over KLDs budsjett til regionale planer for å ivareta store, sammenhengende naturområder.*

Økt tilskudd til friluftslivsaktiviteter og styrking av frivillighetens rammevilkår

DNT organiserer sammen med andre friluftslivsorganisasjoner og Friluftsrådene Landsforbund mange ulike aktivitetstilbud. Vi tilbyr over hundre lokale *Friluftsskoler* i skolens ferier, og har utviklet prosjekter som *Ferskingkurs i friluftsliv* og *Bynært friluftsliv for alle* for å senke terskelen til friluftslivet og få med nye grupper. Skal disse og andre aktiviteter styrkes og videreføres må tilskuddene til friluftslivsaktiviteter styrkes.

- *En økning i tilskuddet til friluftslivsaktiviteter vil være en effektiv måte å øke tilbudet av friluftslivsaktiviteter og nå grupper som i dag i liten grad deltar i friluftslivet. DNT foreslår derfor at tilskuddene til friluftslivsaktiviteter under Kap 1420, post 78 økes med 20 millioner til om lag 72,5 mill. kroner.*

Fritidserklæringen slo fast at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon, skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre. DNT og resten av friluftslivet tilbyr mange enkle, billige, lavterskelaktiviteter i nærmiljøet. Disse er ofte ikke organisert på samme måte som organiserte idrettstilbud med faste treninger, men er et tilbud man benytter seg av når man ønsker. DNT mener derfor at en ordning med fritidskort også bør inkludere medlemskap i organisasjoner – ikke bare kontingent i idrettslag og annen ukentlig og organisert aktivitet. Friluftsmiljøene er

kjennetegnet av små sosiale forskjeller og sterke sosiale fellesskap. DNT foreslår derfor at 15 % av tildelingsmidlene bør øremerkes egenorganisert aktivitet og åpne møteplasser.

- *DNT foreslår at regjeringen viderefører satsningen på fritidskortet i tett dialog og med en bred involvering av organisasjoner også innen friluftslivet. Kortet må ivareta deltakelse/medlemskap i organisasjoner som også tilbyr aktivitet jevnlig, ikke kun ukentlige samlinger/treninger til fastsatte tider.*

Regjeringen har i flere dokumenter fremhevet viktigheten av friluftsliv og frivillighet. Friluftslivet holdes i stor grad oppe av enkeltmennesker og grupper med stort engasjement for friluftslivet, og for å engasjere flere gjennom tilrettelegging og organisering av aktiviteter. DNT er opptatt av at frivillighetens rammevilkår styrkes. Granavolden-plattformen og frivillighetsmeldingen slår fast at momskompensasjonsordningen skal forbedres. DNT mener at ordningen bør baseres på at organisasjonene har rett til å få refundert all moms på innkjøp av varer og tjenester som brukes i den frivillige virksomheten.

- *DNT ber om at regjeringen styrker tilskuddet til momskompensasjon og legger fram en forpliktende opptrappingsplan for å nå målet om at frivillige organisasjoner får refundert all moms på innkjøp av varer og tjenester til den frivillige virksomheten.*

Samferdselsdepartementets budsjett

Grønn tur

DNT har tatt initiativ til et 10-årig nasjonalt samarbeid om Grønn tur (2017-2027). Grønn tur har som mål å utvikle et helhetlig og «sømløst» nett av bærekraftige reise- og turmuligheter, innkvartering, transporttilbud, utstyr og informasjon for reiser i Norge både i fritiden og i dagliglivet. Første fase i Grønn tur (2017-2019) har vært å etablere et nasjonalt nettverk med sentrale aktører innen reiseliv, samferdsel og friluftsliv. Initiativets andre fase vil utvikle pilotprosjekter bestående av helhetlige og bærekraftige «reise- og friluftslivspakker». Et eksempel er «Grønn tur til Jotunheimen» som vil bestå av en komplett turpakke med kollektiv transport til turutgangspunktet, overnatting på DNT-hytter eller i telt, utleie/lån av utstyr samt proviant for turens lengde. Piloten vil bli gjennomført sommeren 2020 og vil gi verdifull informasjon om hva som skal til for at flere velger miljøvennlig ferie i Norge fremfor flyreiser til fjerne strøk.

Med økte ressurser til Grønn tur, kan det utvikles en rekke gode piloter med overføringsverdi. Det er bred enighet blant deltakere i nettverket for Grønn tur om at økte ressurser til Grønn tur vil gi stor miljømessig og samfunnsmessig gevinst og være i tråd med flere av FNs bærekraftsmål.

- *For å løfte arbeidet med bærekraftig friluftsliv og reiseliv i praksis, foreslår DNT at det settes av 1 million kroner til Grønn tur per år i en femårsperiode.*